

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА
ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 12 (923)

Чацвер, 19 сакавіка 1953 года

Цана 50 кап.

15 сакавіка ў Маскве ў Вялікім
Крэмлёўскім палацы адбылася IV сесія
Вярхоўнага Савета СССР.

Паседжанне Вярхоўнага Савета Саюза ССР

Прамова таварыша М. А. ЯСНОВА

Таварышы дэпутаты! Чацвёртую сесію Вярхоўнага Савета Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік аб'яўляю адкрытай.

Таварышы дэпутаты!

З глыбокім болем у сваім сэрцы, з пачуццём беззваротнай утраты савецкі народ праводзіў у апошні шлях свайго любімага правадзіра і настаўніка, дэпутата Вярхоўнага Савета СССР, Старшыні Савета Міністраў Саюза ССР, Сакратара Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

Светлую памяць Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна прашу ўшанаваць устанавеннем. (Усе ўстаюць).

Таварышы дэпутаты!

14 сакавіка ў Празе памёр Прэзідэнт Чэхаславацкай Рэспублікі, верны друг Савецкага Саюза, наш дарагі Клемент Готвальд. Разам з народамі Чэхаславакіі гэтую цяжкую ўтрату глыбока перажываюць усе працоўныя нашай краіны. Прашу ўшанаваць памяць Клементы Готвальда ўстанавеннем. (Усе ўстаюць).

Прапануецца прыняць наступны тэкст Звароту Вярхоўнага Савета СССР з выражэннем спачування Нацыянальнаму Сходу Чэхаславацкай Рэспублікі ў сувязі са смерцю Прэзідэнта Клементы Готвальда:

Таварышы дэпутаты!

«Нацыянальнаму Сходу Чэхаславацкай Рэспублікі. Дарагія таварышы! Вярхоўны Савет Саюза Совецкіх Соцыялістычных партыі Савецкага Саюза, Савета Міністраў Саюза ССР і Прэзідэнт Вярхоўнага Савета СССР таварыш Нікалай Міхайлавіч Швернік рэкамендуецца Старшынёй Усеагульнага Цэнтральнага Савета Прафесіянальных Саюзаў, — уношу прапанову вызваліць таварыша Шверніка ад абавязкаў Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Разам з тым уношу прапанову — выбраць таварыша Нікалая Міхайлавіча Шверніка членам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Наша партыя, увесь савецкі народ ведаюць таварыша Клімента Ефрэмавіча Варашылава як вернага вучня вялікага Леніна і саратніка вялікага Сталіна, як нястомнага барацьбіта за справу нашай Комуністычнай партыі, за перамогу камунізма ў нашай краіне.

Мы ўсе ўпэўнены, што таварыш Клімент Ефрэмавіч Варашылаў з чэсцю будзе выконваць абавязкі

Вярхоўнага Савета СССР».

Дазвольце, таварышы дэпутаты, лічыць прынятым гэты тэкст Звароту? Зварот прымаецца.

Таварышы дэпутаты! На разгляд IV сесіі Вярхоўнага Савета СССР уносяцца наступныя пытанні:

1. Аб выбранні Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

2. Аб назначэнні Старшыні Савета Міністраў СССР.

3. Аб саставе Савета Міністраў СССР і аб пераўтварэнні міністэрстваў СССР.

4. Аб выбранні Сакратара Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

5. Аб унясенні змяненняў і дадаткаў у артыкулы 70, 77 і 78 Канстытуцыі СССР.

Прыступаем да разгляду пытання аб выбранні Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Слова для прапановы мае дэпутат Хрушчоў. (Бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысмэнты. Усе ўстаюць).

Прамова таварыша Н. С. ХРУШЧОВА

Таварышы дэпутаты! Ад імя Сумеснага паседжання Пленума Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, Савета Міністраў Саюза ССР, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, а таксама ад імя дэпутатаў Вярхоўнага Савета — Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей — Масквы, Ленінграда, Украіны ўношу наступную прапанову на разгляд Сумеснага паседжання Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей аб старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

З прычыны таго, што пастановай Сумеснага паседжання Пленума Цэнтральнага Камітэта Комуні-

стычнай партыі Савецкага Саюза, Савета Міністраў Саюза ССР і Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР таварыш Нікалай Міхайлавіч Швернік рэкамендуецца Старшынёй Усеагульнага Цэнтральнага Савета Прафесіянальных Саюзаў, — уношу прапанову вызваліць таварыша Шверніка ад абавязкаў Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Разам з тым уношу прапанову — выбраць таварыша Нікалая Міхайлавіча Шверніка членам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Прапаную, таварышы дэпутаты, на пост Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР выбраць таварыша Клімента Ефрэмавіча Варашылава. (Бурныя апладысмэнты).

Наша партыя, увесь савецкі народ ведаюць таварыша Клімента Ефрэмавіча Варашылава як вернага вучня вялікага Леніна і саратніка вялікага Сталіна, як нястомнага барацьбіта за справу нашай Комуністычнай партыі, за перамогу камунізма ў нашай краіне.

Мы ўсе ўпэўнены, што таварыш Клімент Ефрэмавіч Варашылаў з чэсцю будзе выконваць абавязкі

Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР на карысць савецкага народа.

Рашэнне Вярхоўнага Савета СССР аб выбранні таварыша Клімента Ефрэмавіча Варашылава Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР знойдзе поўную падтрымку і адарэне ўсяго народа нашай вялікага Савецкага Саюза. (Бурныя працяглая апладысмэнты. Усе ўстаюць).

Старшынюючы. Слова прадстаўляецца дэпутату Берыя. (Бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысмэнты. Усе ўстаюць).

Прамова таварыша Л. П. БЕРЫЯ

Таварышы дэпутаты! Па даручэнні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Савета Міністраў СССР і Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза ўношу на ваш разгляд наступную прапанову:

«Назначыць Старшынёй Савета Міністраў Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік таварыша Георгія Максіміліянавіча Маленкова (бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысмэнты. Усе ўстаюць) і даручыць таварышу Маленкову прадставіць у Вярхоўны Савет СССР прапановы аб саставе Савета Міністраў СССР».

Наша партыя, рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя, усе народы Савецкага Саюза добра ведаюць і глыбока паважаюць таварыша Маленкова як таленавітага вучня Леніна, вернага саратніка Сталіна.

Таварышы дэпутаты! Перад Урадам Савецкага

Саюза стаяць вялікія і адказныя задачы як па кіраўніцтву знешняй палітыкай нашай краіны ва ўмовах складанай міжнароднай абстаноўкі, так і па кіраўніцтву гіганцкай, гераічнай барацьбой народаў Савецкага Саюза за пабудову камуністычнага грамадства ў нашай краіне.

Я думаю, што выкажу агульную думку дэпутатаў, выразіць іх цвёрдую ўпэўненасць у тым, што Савецкі Урад, узначальваемы таварышам Маленковым, будзе кіраваць усеі справы будаўніцтва камунізма ў нашай краіне, так, як вучылі Ленін і Сталін (бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысмэнты), будзе беззаветна служыць інтарэсам нашага народа.

Савецкі Урад у сваёй рабоце, як і заўсёды, будзе чэрпаць свае сілы ў глыбокай веры ў правату нашай справы, справы Леніна—Сталіна (бурныя

аплдысмэнты), у непахіснай упэўненасці ў правільнасці палітыкі, выпрацаванай Комуністычнай партыяй і Савецкім Урадам; ва ўсведамленні таго, што ўсе народы Савецкага Саюза адзінадуша падтрымліваюць знешнюю палітыку Савецкага Саюза, накіраваную на тое, каб не дапусціць новай вайны і жыць у міры з усімі краінамі (бурныя апладысмэнты); ва ўсведамленні таго, што ўсе народы Савецкага Саюза адзінадуша падтрымліваюць унутраную палітыку Савецкага Саюза, накіраваную на далейшае ўзмацненне магутнасці нашай сацыялістычнай дзяржавы, на новы ўздым усяй народнай гаспадаркі і культуры, на далейшае няўхільнае і сістэматычнае павышэнне жыццёвага ўзроўню ўсіх народаў нашай краіны (працяглая апладысмэнты); у глыбокай веры ў невычарпальны творчыя сілы народаў нашай краіны, якія спяня непарушнай брачкай

дружбаў і лічач будаўніцтва камунізма ў нашай краіне сваёй кроўнай, жыццёвай справай; у поўным давер'і савецкага народа свайму Ураду; у жалезнай згуртаванасці Комуністычнай партыі; у несакрушальным адзінстве народаў нашай магутнай нацыянальнай краіны.

Дазвольце выказаць упэўненасць, што Вярхоўны Савет СССР адзінадуша зацвердзіць назначэнне Георгія Максіміліянавіча Маленкова Старшынёй Савета Міністраў Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік. (Бурныя, працяглая апладысмэнты. Усе ўстаюць).

Старшынюючы. Слова прадстаўляецца Старшынёй Савета Міністраў СССР таварышу Маленкову. (Бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысмэнты. Усе ўстаюць).

Прамова Старшыні Савета Міністраў Саюза ССР таварыша Г. М. МАЛЕНКОВА

Таварышы дэпутаты!

Вы даручылі мне прадставіць на разгляд Вярхоўнага Савета Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік састаў Урада — Савета Міністраў Саюза ССР.

Я дзякую вам, таварышы дэпутаты, за тое вялікае давер'е і высокую чэсць, якую вы мне аказалі. (Бурныя апладысмэнты).

Таварышы, вам вядома ўжо, што Пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, Савет Міністраў Саюза ССР і Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР прынялі рад важных рашэнняў, накіраваных да таго, каб забяспечыць бесперабойнае і правільнае кіраўніцтва жыццём краіны.

На данай сесіі нам трэба разгледзець гэтыя рашэнні і, у адпаведнасці з Канстытуцыяй, надаць сілу закону тым мерапрыемствам, якія палічыць магчымымі і патрэбнымі прыняць і зацвердзіць Вярхоўны Савет СССР — Вышэйшы орган дзяржаўнай улады нашай краіны.

Трэба сказаць, што мерапрыемствы па ўзбуйненню цыяпер існуючых міністэрстваў, па аб'яднанню ў адным міністэрстве кіраўніцтва родственнымі галінамі народнай гаспадаркі, культуры, кіравання наспелі не сёння. Яны ўжо працяглы час, пры жыцці таварыша Сталіна, разам з ім выношваліся ў нашай партыі і ва Урадзе. І цыяпер, у сувязі з цяжкай утратай, якую панесла наша краіна, мы толькі паскорылі правядзенне ў жыццё наспелых арганізацыйных мер па далейшаму палепшэнню кіраўніцтва дзяржаўнай і гаспадарчай дзейнасцю.

Прапануючы гэтыя меры, мы выходзім з таго, што трэба яшчэ больш актыўна змагацца за рэалізацыю выпрацаваных партыяй і Урадам планаў па далейшаму развіццю СССР, больш актыўна і больш паспяхова ажыццяўляць гэтыя планы.

Мы выходзім з таго, што правядзенне ў жыццё арганізацыйных мерапрыемстваў у галіне палепшэння дзяржаўнага і гаспадарчага кіраўніцтва, прадстаўляемых на разгляд Вярхоўнага Савета СССР, безумоўна створыць лепшыя ўмовы для паспяховага вырашэння стаячых перад нашай краінай гістарычных задач — па далейшаму нястомнаму і ўсебаковаму ўмацаванню нашай вялікай многанациональнай сацыялістычнай дзяржавы, ўмацаванню магутных Савецкіх Узброеных Сіл для забяспечэння абароны і бяспекі нашай Радзімы; далейшаму ўзмацненню развіццю сацыялістычнай прамысловасці і ўмацаванню калгаснага ладу, развіццю культуры і ўздыму матэрыяльнага добрабыту рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі, усіх савецкіх людзей; забяспе-

чанню больш паспяховага руху па шляху пабудовы камуністычнага грамадства ў нашай краіне.

Мы маем магчымасць паспяхова ажыццявіць рэарганізацыю па ўзбуйненню міністэрстваў і рэалізаваць усе не перавагі, таму што мы маем значна вырашчаныя кадры, якія набылі багаты вопыт і могуць узначальваць кіраўніцтва ўзбуйненымі міністэрствамі.

На разгляд Вярхоўнага Савета СССР уносяцца наступныя прапановы: Аб'яднаць Міністэрства дзяржаўнай бяспекі СССР і Міністэрства ўнутраных спраў СССР у адно Міністэрства — Міністэрства ўнутраных спраў СССР.

Аб'яднаць Ваеннае Міністэрства СССР і Ваенна-Марское Міністэрства ў адно Міністэрства—Міністэрства абароны СССР.

Аб'яднаць Міністэрства знешняга гандлю і Міністэрства гандлю СССР у адно Міністэрства—Міністэрства ўнутранага і знешняга гандлю СССР.

Аб'яднаць Міністэрства сельскай гаспадаркі, Міністэрства баваўнаводства, Міністэрства саўгасаў, Міністэрства нарыхтовак і Міністэрства лясной гаспадаркі ў адно Міністэрства—Міністэрства сельскай гаспадаркі і нарыхтовак СССР.

Аб'яднаць Міністэрства вышэйшай адукацыі, Міністэрства кінематографіі, Камітэт па справах мастацтва, Камітэт радыёінфармацыі, Галоўпаліграфвыдавецтва, Міністэрства працоўных рэзерваў у адно Міністэрства — Міністэрства культуры СССР.

Аб'яднаць Міністэрства лёгкай прамысловасці, Міністэрства харчовай прамысловасці, Міністэрства мясной і малочнай прамысловасці і Міністэрства рыбнай прамысловасці ў адно Міністэрства — Міністэрства лёгкай і харчовай прамысловасці СССР.

Аб'яднаць Міністэрства чорнай металургіі і Міністэрства каляровай металургіі ў адно Міністэрства—Міністэрства металургічнай прамысловасці.

Аб'яднаць Міністэрства аўтамабільнай і трактарнай прамысловасці, Міністэрства машынабудавання і прыборабудавання, Міністэрства сельскагаспадарчага машынабудавання і Міністэрства станкабудавання ў адно Міністэрства — Міністэрства машынабудавання.

Аб'яднаць Міністэрства транспартнага машынабудавання, Міністэрства суднабудунай прамысловасці, Міністэрства цяжкага машынабудавання і Міністэрства будаўнічага і дарожнага машынабудавання ў адно Міністэрства—Міністэрства транспартнага і цяжкага машынабудавання.

Аб'яднаць Міністэрства электрастанцый, Міністэрства электрапрамысловасці і Міністэрства пра-

мысловасці сродкаў сувязі ў адно Міністэрства — Міністэрства электрастанцый і электрапрамысловасці.

Аб'яднаць Міністэрства ўзбраення і Міністэрства авіяцыйнай прамысловасці ў адно Міністэрства — Міністэрства абароннай прамысловасці.

Аб'яднаць Міністэрства лясной прамысловасці СССР і Міністэрства папяровай і дрэваперапрацоўчай прамысловасці ў адно Міністэрства — Міністэрства лясной і папяровай прамысловасці СССР.

Аб'яднаць Міністэрства будаўніцтва прадпрыемстваў цяжкай індустрыі і Міністэрства будаўніцтва прадпрыемстваў машынабудавання ў адно Міністэрства — Міністэрства будаўніцтва.

Аб'яднаць Міністэрства марскога флота, Міністэрства рачнога флота і Галоўнае ўпраўленне Паўночна-марскога шляху ў адно Міністэрства — Міністэрства марскога і рачнога флота.

Скасаваць Міністэрства геалогіі, перадаўшы яго функцыі адпаведна Міністэрству металургічнай прамысловасці, Міністэрству вугальнай прамысловасці, Міністэрству нафтавай прамысловасці, Міністэрству хімічнай прамысловасці, Міністэрству прамысловасці будаўнічых матэрыялаў і іншым міністэрствам, у веданні якіх знаходзіцца здабываючая прамысловасць.

Скасаваць Міністэрства аўтамабільнага транспарту СССР, перадаўшы яго функцыі Міністэрству шляхоў зносін.

Аб'яднаць Дзяржаўны Камітэт Савета Міністраў СССР па матэрыяльна-тэхнічнаму снабжэнню народнай гаспадаркі (Дзяржснаб) і Дзяржаўны Камітэт Савета Міністраў СССР па снабжэнню харчовымі і прамысловымі таварамі (Дзяржпродснаб) з Дзяржпланам СССР.

Таварышы дэпутаты!

У адпаведнасці з даным мне, як Старшыні Савета Міністраў СССР, даручэннем прадстаўляю на разгляд Вярхоўнага Савета Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік наступны састаў Урада СССР — Савета Міністраў СССР:

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР і Міністр ўнутраных спраў СССР — Берыя Лаўрэнцій Паўлавіч (бурныя апладысмэнты. Усе ўстаюць);

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР і Міністр замежных спраў СССР — Молатаў Вячаслаў Міхайлавіч (бурныя апладысмэнты. Усе ўстаюць);

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР і Міністр абароны СССР — Маршал Савецкага Саюза Булганін Нікалай Аляксандравіч (бурныя

аплдысмэнты. Усе ўстаюць);

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР — Кагановіч Лазар Маісеевіч (бурныя апладысмэнты. Усе ўстаюць);

Намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР і Міністр унутранага і знешняга гандлю СССР — Мікаян Анастас Іванавіч (бурныя апладысмэнты. Усе ўстаюць);

Міністр сельскай гаспадаркі і нарыхтовак СССР — Казлоў Аляксей Іванавіч (аплдысмэнты);

Міністр культуры СССР — Панамарэнка Панцелеймон Кандратавіч (аплдысмэнты);

Міністр лёгкай і харчовай прамысловасці СССР — Касягін Аляксей Нікалаевіч (аплдысмэнты);

Міністр вугальнай прамысловасці — Засядзька Аляксандр Фёдаравіч (аплдысмэнты);

Міністр нафтавай прамысловасці — Байбакоў Нікалай Канстанцінавіч (аплдысмэнты);

Міністр металургічнай прамысловасці — Тэвэсян Іван Фёдаравіч (аплдысмэнты);

Міністр хімічнай прамысловасці — Тіхаміраў Сяргей Міхайлавіч (аплдысмэнты);

Міністр машынабудавання — Сабураў Максім Захаравіч (аплдысмэнты);

Міністр транспартнага і цяжкага машынабудавання — Малышэў Вячаслаў Аляксандравіч (аплдысмэнты);

Міністр электрастанцый і электрапрамысловасці — Первухін Міхаіл Георгіевіч (аплдысмэнты);

Міністр абароннай прамысловасці — Усцінаў Дзмітрый Фёдаравіч (аплдысмэнты);

Міністр прамысловасці будаўнічых матэрыялаў СССР — Юдзін Павел Аляксандравіч (аплдысмэнты);

Міністр лясной і папяровай прамысловасці СССР — Арлоў Георгій Міхайлавіч (аплдысмэнты);

Міністр будаўніцтва — Дыгай Нікалай Аляксандравіч (аплдысмэнты);

Міністр шляхоў зносін — Бешчэў Барыс Паўлавіч (аплдысмэнты);

Міністр сувязі — Псурыш Нікалай Дзямянавіч (аплдысмэнты);

Міністр марскога і рачнога флота — Шашкоў Засіма Аляксеевіч (аплдысмэнты);

Міністр фінансаў СССР — Зверэў Арсеній Грыгор'евіч (аплдысмэнты);

Міністр аховы здароўя СССР — Трэцькоў Андрэй Фёдаравіч (аплдысмэнты);

Міністр юстыцыі СССР — Гаршэвін Канстанцін Пятровіч (аплдысмэнты);

(Працяг на 2-й стар.).

Паседжанне Вярхоўнага Савета Саюза ССР

Прамова Старшыні Савета Міністраў Саюза ССР таварыша Г. М. МАЛЕНКОВА

(Працяг).

Міністр дзяржаўнага кантролю СССР—Меркулаў Всевад Нікалаевіч (апладысменты);
Старшыня Дзяржаўнага Планавага Камітэта Савета Міністраў СССР — Касячэнка Грыгорый Пятровіч (апладысменты);
Старшыня Дзяржаўнага Камітэта Савета Міністраў СССР па справах будаўніцтва — Сакалоў Канстанцін Міхайлавіч (апладысменты).

Таварышы дэпутаты!

Уносячы на разгляд Вярхоўнага Савета прапановы аб саставе Урада, Пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, Савет Міністраў СССР і Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР зыходзілі з таго, што сіла нашага кіраўніцтва заключаецца ў яго калектыўнасці, згуртаванасці і маналітнасці. Мы лічым, што найстражэйшае захаванне гэтага вышэйшага прынцыпу з'яўляецца залогам правільнасці кіраўніцтва краінай, важнейшай умовай нашага далейшага паспяховага руху ўперад па шляху будаўніцтва камунізму ў нашай краіне.

Прадстаўляючы прапановы састаў Урада на зацверджанне Вярхоўнага Савета СССР, лічу неабходным заявіць, што Урад ва ўсёй сваёй дзейнасці будзе строга праводзіць выпрацаваную партый палітыку ў знешніх і ўнутраных справах. Мы ўжо заявілі аб гэтай пазіцыі Савецкага Урада. Я маю на ўвазе сваё выступленне, выступленне таварыша Верыя Л. П. і выступленне таварыша Молатава В. М. на жалобным мітынгу 9 саватка.

У адносінах унутранай палітыкі ў нашых заявах з усёй акрэсленаю сказана, што Савецкі Урад будзе і надалей умяцоўваць непарушны саюз рабочага класа і калгаснага сялянства, брацкую дружбу паміж народамі нашай краіны, усямерна мацаваць абаронную магутнасць сацыялістычнай дзяржавы, што законам для нашага Урада з'яўляецца абавязак неслабна клапаціцца аб дабрабыце народа, аб максімальным задавальненні яго матэрыяльных і культурных патрэбнасцей, аб далейшым росквіце нашай сацыялістычнай Радзімы. (Бурныя апладысменты).

Што датычыць знешняй палітыкі, то з нашых заяў поўнаасцю вынікае наступнае.

Савецкі Урад будзе нязменна праводзіць выпрацаваную палітыку захавання і ўмацавання міру, забеспячэння абароны і бяспекі Савецкага Саюза, палітыку супрацоўніцтва з усімі краінамі і развіцця дзелавых сувязей з імі на аснове ўзаемнага захавання інтарсаў, будзе і надалей ажыццяўляць цеснае палітычнае і эканамічнае супрацоўніцтва, мацаваць узы брацкай дружбы і салідарнасці з вялікім кітайскім народам, з усімі народамі краін народнай дэмакратыі. (Бурныя апладысменты).

Савецкая палітыка міру грунтуецца на пазаве праваў народаў другіх краін як вялікіх, так і малых, на захаванні ўстаноўленых міжнародных норм; савецкая знешняя палітыка грунтуецца на строгім і няўхільным захаванні ўсіх дагавораў, заключаных Савецкім Саюзам з другімі дзяржавамі.

У сучасны момант няма такога спрэчнага або нявырашанага пытання, якое не магло-б быць вырашана мірным шляхам на аснове ўзаемнай дагаворанасці зацікаўленых краін. Гэта датычыць нашых адносін з усімі дзяржавамі, у тым ліку і нашых адносін са Злучанымі Штатамі Амерыкі. Дзяржавы, зацікаўленыя ў захаванні міру, могуць быць упэўнены, як цяпер, так і ў будучым, у трывалай мірнай палітыцы Савецкага Саюза. (Бурныя апладысменты).

Таварышы дэпутаты!

Савецкі народ глыбока ўпэўнен у сваіх сілах. Магутнасць Савецкай дзяржавы, маральна-палітычнае адзінства савецкага народа вялікі і несакрушальныя як ніколі. Савецкі Урад прывесціць усе свае сілы барацьбе за пабудову камуністычнага грамадства ў нашай краіне, за свабоднае і шчаслівае жыццё савецкага народа. (Бурныя апладысменты).

Мы пойдзем уперад па шляху будаўніцтва камунізму ў цесным яднанні партыі, Урада і савецкага народа, дружнай брацкай сям'ёй усіх народаў Савецкага Саюза! (Бурныя, працяглыя апладысменты. Усе ўстаюць).

Аб унясенні змяненняў і дадаткаў у артыкулы 70, 77 і 78 Канстытуцыі СССР

Даклад Сакратара Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР таварыша Н. М. ПЕГАВА

Таварышы дэпутаты!

Вярхоўны Савет СССР зацвердзіў у саставе Урада СССР першых намеснікаў Старшыні Савета Міністраў СССР. З гэтага рашэння вынікае неабходнасць унесці адпаведнае змяненне ў артыкул 70 Канстытуцыі СССР, які вызначае састаў Савета Міністраў СССР. Апрача таго, у гэты артыкул неабходна ўнесці змяненні, звязаныя са скасаваннем некаторых камітэтаў, старшын якіх уваходзілі ў састаў Савета Міністраў СССР.

У адпаведнасці з гэтым артыкул 70 Канстытуцыі СССР прапануецца ізлажыць наступным чынам:

«Артыкул 70. Савет Міністраў СССР утвараецца Вярхоўным Саветам СССР у саставе:

Старшыні Савета Міністраў СССР;

Першых намеснікаў Старшыні Савета Міністраў СССР;

Намеснікаў Старшыні Савета Міністраў СССР; Міністраў СССР;

Старшыні Дзяржаўнага планавага камітэта Савета Міністраў СССР;

Старшыні Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў СССР па справах будаўніцтва.

Неабходна таксама ўнесці адпаведныя змяненні і дадаткі ў артыкулы 77 і 78 Канстытуцыі СССР, прадугледжаныя ў гэтых артыкулах змяненні ў сістэме органаў дзяржаўнага кіравання, якія вынікаюць з Закона «Аб пераўтварэнні Міністэрстваў СССР», прынятага данай сесіяй Вярхоўнага Савета СССР.

У сувязі з гэтым артыкул 77 Канстытуцыі СССР, у якім змешчана пералічэнне агульнасаюзных міністэрстваў СССР, прапануецца ізлажыць наступным чынам:

«Артыкул 77. Да агульнасаюзных Міністэрстваў адносяцца Міністэрствы:

Вугальнай прамысловасці;

Нафтавай прамысловасці;
Металургічнай прамысловасці;
Хімічнай прамысловасці;
Машынабудавання;
Транспартнага і цяжкага машынабудавання;
Электрастанцый і электрапрамысловасці;
Абароннай прамысловасці;
Будаўніцтва;
Шляхоў зносін;
Сувязі;

Марскога і рачнога флота.
Артыкул 78 Канстытуцыі СССР, у якім пералічваюцца саюзна-рэспубліканскія міністэрствы СССР, прапануецца ізлажыць у наступнай рэдакцыі:

«Артыкул 78. Да саюзна-рэспубліканскіх Міністэрстваў адносяцца Міністэрствы:

Унутраных спраў;

Замежных спраў;

Абароны;

Унутранага і знешняга гандлю;

Сельскай гаспадаркі і нарыхтовак;

Культуры;

Лёгкай і харчовай прамысловасці;

Прамысловасці будаўнічых матэрыялаў;

Лясной і папяровай прамысловасці;

Фінансаў;

Аховы здароўя;

Юстыцыі;

Дзяржаўнага кантролю.

У сувязі з ізложаным, уношу прапанову прыняць Закон «Аб унясенні змяненняў і дадаткаў у артыкулы 70, 77 і 78 Канстытуцыі (Асноўнага Закона) СССР» і прывесці такім чынам гэтыя артыкулы Канстытуцыі СССР у адпаведнасці з прынятымі Вярхоўным Саветам СССР рашэннямі «Аб саставе Савета Міністраў СССР» і «Аб пераўтварэнні Міністэрстваў СССР».

Законы і пастановы, прынятыя Вярхоўным Саветам СССР

Аб вызваленні тав. Шверніка Н. М. ад абавязкаў Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і аб выбранні яго членам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў:

1. Вызваліць тав. Шверніка Нікалая Міхайлавіча ад абавязкаў Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР у сувязі з пераходам яго на іншую работу.

2. Выбраць тав. Шверніка Нікалая Міхайлавіча членам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАЎ.

Аб выбранні Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР тав. Варашылава К. Е.

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў:

Выбраць Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР тав. Варашылава Клімента Ефрэмовіча.

Намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ТАРАСАЎ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАЎ.

Аб назначэнні Старшынёй Савета Міністраў СССР тав. Маленкова Г. М.

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў:

Назначыць Старшынёй Савета Міністраў СССР тав. Маленкова Георгія Максіміявіча.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАЎ.

Закон аб пераўтварэнні Міністэрстваў СССР

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў:

1. Аб'яднаць Міністэрства дзяржаўнай бяспекі СССР і Міністэрства ўнутраных спраў СССР у адно Міністэрства — Міністэрства ўнутраных спраў СССР.

2. Аб'яднаць Ваеннае Міністэрства СССР і Ваенна-Марское Міністэрства СССР у адно Міністэрства — Міністэрства абароны СССР.

3. Аб'яднаць Міністэрства знешняга гандлю СССР і Міністэрства гандлю СССР у адно Міністэрства — Міністэрства ўнутранага і знешняга гандлю СССР.

4. Аб'яднаць Міністэрства сельскай гаспадаркі СССР, Міністэрства баваўнаводства СССР, Міністэрства саўгасаў СССР, Міністэрства нарыхтовак СССР і Міністэрства лясной гаспадаркі СССР у адно Міністэрства — Міністэрства сельскай гаспадаркі і нарыхтовак СССР.

5. Аб'яднаць Міністэрства вышэйшай адукацыі СССР, Міністэрства кінематографіі СССР, Камітэт па справах мастацтва, Камітэт радыёінфармацыі, Галоўупраўленне па вышэйшай і Міністэрства працоўных рэзерваў СССР у адно Міністэрства — Міністэрства культуры СССР.

6. Аб'яднаць Міністэрства лёгкай прамысловасці СССР, Міністэрства харчовай прамысловасці СССР, Міністэрства мясновай і малочнай прамысловасці СССР і Міністэрства рыбнай прамысловасці СССР у адно Міністэрства — Міністэрства лёгкай і харчовай прамысловасці СССР.

7. Аб'яднаць Міністэрства чорнай металургіі СССР і Міністэрства каларовай металургіі СССР у адно Міністэрства — Міністэрства металургічнай прамысловасці СССР.

8. Аб'яднаць Міністэрства аўтамабільнай і трактарнай прамысловасці СССР, Міністэрства машынабудавання і прыборабудавання СССР, Міністэрства сельскагаспадарчага машынабудавання СССР і Міністэрства станкабудавання СССР у адно Міністэрства — Міністэрства машынабудавання СССР.

9. Аб'яднаць Міністэрства транспартнага машынабудавання СССР, Міністэрства суднабудавальнай прамысловасці СССР, Міністэрства цяжкага машынабудавання СССР і Міністэрства будаўнічага і дарожнага машынабудавання СССР у адно Міністэрства — Міністэрства транспартнага і цяжкага машынабудавання СССР.

10. Аб'яднаць Міністэрства электрастанцый

СССР, Міністэрства электрапрамысловасці СССР і Міністэрства прамысловасці сродкаў сувязі СССР у адно Міністэрства — Міністэрства электрастанцый і электрапрамысловасці СССР.

11. Аб'яднаць Міністэрства ўзбраення СССР і Міністэрства авіяцыйнай прамысловасці СССР у адно Міністэрства — Міністэрства абароннай прамысловасці СССР.

12. Аб'яднаць Міністэрства лясной прамысловасці СССР і Міністэрства папяровай і дрэваперапрацоўчай прамысловасці СССР у адно Міністэрства — Міністэрства лясной і папяровай прамысловасці СССР.

13. Аб'яднаць Міністэрства будаўніцтва прадпрыемстваў цяжкай індустрыі СССР і Міністэрства будаўніцтва прадпрыемстваў машынабудавання СССР у адно Міністэрства — Міністэрства будаўніцтва СССР.

14. Аб'яднаць Міністэрства марскога флота СССР, Міністэрства рачнога флота СССР і Галоўнае Упраўленне Паўночнага марскога шляху ў адно Міністэрства — Міністэрства марскога і рачнога флота СССР.

15. Скасаваць Міністэрства геалогіі СССР, перадаўшы яго функцыі адпаведна Міністэрству металургічнай прамысловасці СССР, Міністэрству вугальнай прамысловасці СССР, Міністэрству нафтавай прамысловасці СССР, Міністэрству хімічнай прамысловасці СССР, Міністэрству прамысловасці будаўнічых матэрыялаў СССР і іншым Міністэрствам, у веданні якіх знаходзіцца здабываючая прамысловасць.

16. Скасаваць Міністэрства аўтамабільнага транспарту СССР, перадаўшы яго функцыі Міністэрству шляхоў зносін СССР.

17. Аб'яднаць Дзяржаўны камітэт Савета Міністраў СССР па матэрыяльна-тэхнічнаму снабжэнню народнай гаспадаркі (Дзяржснаб СССР) і Дзяржаўны камітэт Савета Міністраў СССР па снабжэнню харчовымі і прамысловымі таварамі (Дзяржпродснаб СССР) з Дзяржаўным планавым камітэтам Савета Міністраў СССР (Дзяржплан СССР).

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАЎ.

Масква, Крэмель
15 саватка 1953 г.

Аб саставе Савета Міністраў СССР

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў зацвердзіць Урад СССР—Савет Міністраў СССР у наступным саставе:

Старшыня Савета Міністраў СССР — Маленкаў Георгій Максіміявіч.

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР і Міністр унутраных спраў СССР — Верыя Лаўрэнцій Паўлавіч.

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР і Міністр замежных спраў СССР — Молагаў Вячаслаў Міхайлавіч.

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР і Міністр абароны СССР—Маршал Савецкага Саюза Булганін Нікалай Аляксандравіч.

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР — Кагановіч Лазар Маісеевіч.

Намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР і Міністр унутранага і знешняга гандлю СССР — Мікаян Анастас Іванавіч.

Міністр сельскай гаспадаркі і нарыхтовак СССР — Казлоў Аляксей Іванавіч.

Міністр культуры СССР — Панамарэнка Панцелеймон Кандратавіч.

Міністр лёгкай і харчовай прамысловасці СССР — Касыгін Аляксей Нікалаевіч.

Міністр вугальнай прамысловасці СССР — Засядзка Аляксандр Фёдаравіч.

Міністр нафтавай прамысловасці СССР — Байбакоў Нікалай Канстанцінавіч.

Міністр металургічнай прамысловасці СССР — Тавасян Іван Фёдаравіч.

Міністр хімічнай прамысловасці СССР — Тіхаміраў Сяргей Міхайлавіч.

Міністр машынабудавання СССР—Сабураў Максім Захаравіч.

Міністр транспартнага і цяжкага машынабудавання СССР — Малышэў Вячаслаў Аляксандравіч.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАЎ.

Масква, Крэмель
15 саватка 1953 г.

АБ ВЫЗВАЛЕННІ ТАВ. ГОРКІНА А. Ф. АД АБАВЯЗКАЎ САКРАТАРА ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў:

Вызваліць тав. Горкіна Аляксандра Фёдаравіча ад абавязкаў Сакратара Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАЎ.

Масква, Крэмель
15 саватка 1953 г.

АБ ВЫБРАННІ САКРАТАРОМ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР ТАВ. ПЕГАВА Н. М.

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў:

Выбраць Сакратаром Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР тав. Пегаву Нікалая Міхайлавіча.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ.
Намеснік Сакратара Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмель
15 саватка 1953 г.

АБ ВЫЗВАЛЕННІ ТАВ. КУЗНЕЦОВА В. В. АД АБАВЯЗКАЎ ЧЛЕНА ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў:

Вызваліць тав. Кузнецова Васілія Васільевіча ад абавязкаў члена Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР у сувязі з назначэннем яго намеснікам Міністра замежных спраў СССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАЎ.

Масква, Крэмель
15 саватка 1953 г.

АБ ВЫБРАННІ ТАВ. АНДРЭВА А. А. ЧЛЕНАМ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіў:

Выбраць тав. Андрэва Андрэя Андрэевіча членам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ПЕГАЎ.

Масква, Крэмель
15 саватка 1953 г.

Паседжанне Вярхоўнага Саюза ССР Законы і пастановы, прынятыя Вярхоўным Советам СССР

ЗАКОН

аб унясенні змяненняў і дадаткаў у артыкулы 70, 77 і 78 Канстытуцыі (Асноўнага Закона) СССР

Вярхоўны Совет Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік пастанаўляе:

У адпаведнасці з законам «Аб пераўтварэнні Міністэрстваў СССР» унесці неабходныя змяненні і дадаткі ў артыкулы 70, 77 і 78 Канстытуцыі СССР, ізажышы гэтыя артыкулы наступным чынам:

«Артыкул 70. Совет Міністраў СССР утвараецца Вярхоўным Советам СССР у саставе:

Старшыні Савета Міністраў СССР;
Першых намеснікаў Старшыні Савета Міністраў СССР;

Намеснікаў Старшыні Савета Міністраў СССР;
Міністраў СССР;
Старшыні Дзяржаўнага плановага камітэта Савета Міністраў СССР;

Старшыні Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў СССР па справах будаўніцтва.

«Артыкул 77. Да агульнасаюзных Міністэрстваў адносяцца Міністэрствы:

Вугальнай прамысловасці;
Нафтавай прамысловасці;
Металургічнай прамысловасці;
Хімічнай прамысловасці;
Машынабудавання;
Транспартнага і цяжкага машынабудавання;
Электрастанцый і электрапрамысловасці;

Абароннай прамысловасці;
Будаўніцтва;
Шляхоў зносін;
Сувязі;
Марскога і рачнога флота.

«Артыкул 78. Да саюза-рэспубліканскіх Міністэрстваў адносяцца Міністэрствы:

Унутраных спраў;
Замежных спраў;
Абароны;
Унутранага і знешняга гандлю;
Сельскай гаспадаркі і нарыхтовак;
Культуры;
Лёгкай і харчовай прамысловасці;
Прамысловасці будаўнічых матэрыялаў;
Лясной і папяровай прамысловасці;
Фінансаў;
Аховы здароўя;
Юстыцыі;
Дзяржаўнага кантролю.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР
К. ВАРШАВІЛАУ

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР
Н. ПЕГАУ.

Масква, Крэмль
15 сакавіка 1953 г.

Нацыянальнаму Сходу Чэхаславацкай Рэспублікі

Дарагія таварышы!

Вярхоўны Совет Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік выказвае глыбокае спачуванне Нацыянальнаму Сходу Чэхаславацкай Рэспублікі ў сувязі са смерцю Прэзідэнта Чэхаславацкай Рэспублікі, выдатнага дзяржаўнага дзеяча і любімага правадыра народаў Чэхаславакіі таварыша Клемент Готвальда.

Разам з вамі мы глыбока смуткуем з паводу смерці правадыра народаў Чэхаславакіі, нястомнага арганізатара новай Чэхаславацкай народнай дэмакратычнай дзяржавы, вярнага друга Совецкага Саюза таварыша Клемент Готвальда.

ВЯРХОЎНЫ СОВЕТ СОЮЗА ССР.

Клемент Готвальд

Ад Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Совецкага Саюза, Савета Міністраў Саюза ССР і Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі Совецкага Саюза, Совет Міністраў Саюза ССР і Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР з глыбокім жалем паведамляюць партыі і ўсім працоўным аб тым, што 14 сакавіка ў 11 гадзін дня ў Празе пасля непрацяглай цяжкай хваробы памёр Прэзідэнт Чэхаславацкай Рэспублікі, Старшыня Комуністычнай партыі Чэхаславакіі, выдатны дзеяч міжнароднага рабочага руху, любімы правадыр народаў Чэхаславакіі, верны друг Совецкага Саюза таварыш Клемент Готвальд.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ СОВЕЦКАГА САЮЗА

СОВЕТ МИНИСТРОВ СОЮЗА ССР

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР

Цэнтральнаму Камітэту Комуністычнай партыі Чэхаславакіі

Ураду Чэхаславацкай Рэспублікі

Нацыянальнаму Сходу Чэхаславацкай Рэспублікі

Дарагія таварышы і сябры!

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі Совецкага Саюза, Совет Міністраў Саюза ССР і Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР выражаюць сваё спачуванне і падзяляюць разам з вамі глыбокі смутак з паводу заўчаснай смерці Старшыні Комуністычнай партыі Чэхаславакіі, Прэзідэнта Чэхаславацкай Рэспублікі таварыша Клемент Готвальда.

Народы і Комуністычная партыя Чэхаславакіі страцілі ў асобе таварыша Клемент Готвальда свайго вялікага правадыра, нястомнага і бясстрашнага барацьбіта за перамогу народна-дэмакратычнага ладу і за пабудову сацыялізму ў Чэхаславакіі.

Працоўны ўсяго свету страцілі аднаго з выдатных дзеячоў міжнароднага рабочага руху, якому таварыш Клемент Готвальд прывяціў усё сваё выдатнае жыццё пралетарскага рэвалюцыянера.

Таварыш Клемент Готвальд нястомна працаваў над умацаваннем цеснага саюза і непарушнай дружбы паміж Чэхаславакіяй і Совецкім Саюзам,

бачачы ў гэтай брацкай дружбе гарантыю незалежнасці і працівання Чэхаславацкай Рэспублікі.

Верны саратнік Вялікага Сталіна, выбараваны друг Совецкага Саюза Клемент Готвальд веў Чэхаславакію па шляху умацавання савецка-чэхаславацкай дружбы, у якой справядліва бачыў залог свабоды і незалежнасці Радзімы.

У гэтыя жалобныя дні цяжкай утраты мы выражаем цвёрдую ўпэўненасць у тым, што народы Чэхаславакіі яшчэ цяпер самкнуць свае рады вакол Комуністычнай партыі і ўрада Чэхаславакіі ў барацьбе за справу міру, за умацаванне дружбы паміж народамі і за пабудову сацыялізму.

Смуткуючы разам з народамі Чэхаславакіі з паводу цяжкай утраты, народы Совецкага Саюза захавалі ў сваіх сэрцах светлы вобраз Клемент Готвальда, які заўсёды будзе з'яўляцца натхняючым прыкладам барацьбы за мір паміж народамі, за дружбу паміж Совецкім Саюзам і Чэхаславацкай Рэспублікай на вечныя часы.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ СОВЕЦКАГА САЮЗА

СОВЕТ МИНИСТРОВ СОЮЗА ССР

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР

Ад Савета Міністраў СССР

Совет Міністраў СССР пастанаўіў дзень пахавання Прэзідэнта Чэхаславацкай Рэспублікі Клемент

Готвальда — 19 сакавіка аб'явіць днём жалобы і вывесіць жалобныя флагі.

Стальное адзінства партыйных радоў

Н. ПАТОЛІЧАУ,
Сакратар ЦК КП Беларусі.

Перастала біцца вялікае сэрца нашага мудрага правадыра і настаўніка Іосіфа Вісар'янавіча Сталіна. Жалобную вестку аб яго смерці з найглыбейшым болем сустралі працоўныя Совецкай Беларусі, увесь савецкі народ. Беларускі народ будзе вечно захоўваць бязмежную ўдзячнасць вялікаму Сталіну, які стварыў разам з Леніным Беларускае савецкае дзяржаў і працягнуў нястомна бацькоўскія клопаты аб развіцці яе эанамікі і культуры.

Усім сваімі поспехамі беларускі народ абавязан нашай партыі, яе лідэру, сталінскай нацыянальнай палітыцы, выпрацаванай таварышам Сталіным. Толькі ў дружнай сам'і брацкіх народаў, пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі Совецкай Беларусі ператварылася ў квітнюючую рэспубліку, змагла за нябачана кароткі тэрмін не толькі аднавіць разбураную ўшчотну ў час вайны гаспадарку, але і пачаваць развіццё яе далей.

Таварыш Сталін штодзённа кіраваў аднаўленнем і развіццём народнай гаспадаркі Совецкай Беларусі. І. В. Сталін вызначыў асноўныя напрамкі ў развіцці эканомікі рэспублікі. На яго ўказанні было разгорнута велізарнае будаўніцтва новых заводаў — аўтамабільнага, трактарнага і іншых. Гэтыя прамысловыя прадпрыемствы цыпер у вялікай колькасці выпускаюць трактары, магутныя аўтамабілі і ў тым ліку 25-тонныя самазвалы — горадскіх беларускіх аўтабудульнікоў. Па ўказанні І. В. Сталіна ажыццяўляецца спрадэчная праца беларускага народа аб ператварэнні велізарных балотных і забалочаных масіваў Палескай нізіны ва ўрадлівейшыя землі.

Дзякуючы пастаянным клопам нашай партыі, асабіста таварыша Сталіна расце і развіваецца нацыянальная па форме, сацыялістычная па змесце беларуская культура. У гарадах Беларускай рэспублікі і асабліва ў сталіцы Совецкай Беларусі — Мінску разгарнулася велізарнае прамысловае і жыццёвае будаўніцтва.

Цяжка, жалобныя дні перажываюць Комуністычная партыя і савецкі народ. Не стала любімага Сталіна, нашага правадыра і настаўніка. Безваротна панесена намі ўтрата. Але жыць і будзе жыць, змагацца, перамагаць і будзе перамагаць створаная, выхаваная і загартаваная Леніным і Сталіным наша слаўная Комуністычная партыя.

В. І. Ленін і І. В. Сталін стваралі і згуртавалі партыю комуністаў як партыю новага тыпу, марксіска-ленінскую партыю, партыю сацыялістычнай рэвалюцыі, здольную падрыхтаваць пралетарыят да рашучых схватак з буржуазіяй і арганізаваць перамогу пралетарскай рэвалюцыі. Пад кіраўніцтвам сваіх стваральнікаў і правадыроў — В. І. Леніна і І. В. Сталіна партыя комуністаў прывяла наш народ да вялікай кастрычніцкай перамогі, дэбалае ўмацавання савецкага дзяржаўнага і грамадскага ладу, забяспечыла пабудову сацыялізму ў нашай краіне.

Разам з Леніным таварыш Сталін яшчэ ад калыбелі нашай партыі згуртаваў яе як адзіны і непарушны саюз аднаўцаў-комуністаў, як маналітычную арганізацыю, высечаную з аднаго кавалка, якая мае адну волю, спыняю адзінаствам дзеянні. На працягу ўсёй гісторыі наша партыя пад кіраўніцтвам Леніна і Сталіна вяла непрымірную барацьбу з усякага роду ваганямі і хістаннямі, за адзінаства і жалезную згуртаванасць сваіх радоў.

Яшчэ ў першыя гады сваёй рэвалюцыйнай дзейнасці І. В. Сталін у рабоце «Клас пралетарыяў і партыя пралетарыяў» указаў, што партыя, якая настаўляе сваёй мэтай — кіраваць змагаючымся пралетарыятам, павінна прадстаўляць не выпадковае скапленне адзіночак, а згуртаваную цэнтралізаваную арганізацыю.

Адзінаства праграмных, тактычных і арганізацыйных поглядаў, указаў І. В. Сталін, з'яўляецца той глебай, на якой будзеца наша партыя. Толькі адзінаства гэтых поглядаў можа аб'яднаць членаў партыі ў адну цэнтралізаваную партыю.

Але для члена партыі недастаткова толькі прызнання партыйнай праграмы, тактыкі і арганізацыйных поглядаў. Наша партыя, вучычы таварыш Сталін, не філасофская школа, не ралігійная секта, а партыя барацьбы. Наша партыя прымае адзінаства не толькі на аснове прыняцця яе поглядаў, але і на аснове актыўнай барацьбы партыі ў цэлым, яе мاسцовых арганізацый і кожнага члена партыі за ператварэнне ў жыццё гэтых поглядаў.

Беззваротна барацьба за ажыццяўленне праграмы, тактыкі і арганізацыйных поглядаў, і ўнутраныя і знешнія, хадзіць бачыць зараз разгубленасць і няўпэўненасць у Совецкай краіне, у нашай партыі. Але гэтага ніколі не будзе! Вялікая ўтрата, панесеная партыяй са смерцю таварыша Сталіна, але і пад цяжарам гэтай утраты не пахіснуе аднаўцаў адзінаства. Выхаваная таварышам Сталіным і загартаваная ў баях з ворагамі, наша партыя непахісная, як ніколі, згуртаваная і поўная рашымасці пераадолець усе цяжкасці на сваім шляху.

Мы памятаем і ніколі не забудзем указанні таварыша Сталіна, што «нам, у нашай абстаноўцы капіталістычнага акружэння, патрэбна нават не толькі адзінаства, не толькі скалочаная, але сапраўдная стальная партыя, здольная вытрымаць націск ворагаў пралетарыята, здольная павесці рабочых на рашучы бой». Няхай

прыняпаў — вось што ператварае партыю ў баявы саюз аднаўцаў-комуністаў, і гэта робіць яе здольнай пераадолець любое супраціўленне ворагаў партыі і рабочага класа, зламаць усе перашкоды на шляху да камунізма.

Дзякуючы перамазе арганізацыйных прыпынаў, распрацаваных Леніным і Сталіным, наша партыя вырастае ў магутную сілу. Гэтыя прыпыны знайшлі сваё поўнае і яркае выражэнне ў Статуте Комуністычнай партыі Совецкага Саюза, прынятым XIX з'ездам партыі.

В. І. Ленін і І. В. Сталін вучаць нас, што без непрымірнай барацьбы з апартаўністамі ў сваіх удальных радах, без разгрома капітулянтаў у сваім удальным асяродкі партыя рабочага класа не можа захаваць адзінаства і дысцыпліну партыйных радоў, не можа выканаць ролю арганізатара і кіраўніка пралетарскай рэвалюцыі, будаўніка новага, сацыялістычнага грамадства.

Пасля смерці Леніна таварыш Сталін вынес на сваіх плячах увесь цяжар барацьбы за непарушнае адзінаства партыі. Пад яго кіраўніцтвам былі канчаткова разгромлены траціцкіска-бухарынскія шпіёны, шкоднікі, здраднікі Радзімы, якія прававалі разбурыць партыю і Совецкую дзяржаву, знішчыць заваёвы рабочых і сялян, аднавіць капіталістычнае рабства ў СССР. Разграміўшы траціцкіска-бухарынскіх вылодкаў, партыя забяспечыла перамогу сваёй генеральнай лініі, ажыццявіла індустрыялізацыю краіны і калектывізацыю сельскай гаспадаркі. Наша Радзіма ператварылася ў магутную індустрыяльна-калгасную сацыялістычную дзяржаву, у аплот міру, дэмакратыі і сацыялізма.

Гэтых сусветна-гістарычных перамог партыя дала дзякуючы лідэрскаму адзінаству сваіх радоў. Калі нашай партыі, таварыш І. В. Сталін, удалося стварыць у сабе ўнутранае адзінаства і небывалую згуртаванасць сваіх радоў, то гэта, перш за ўсё, таму, што яна здолела спечасова ачысціцца ад погані апартаўнізма.

Найбольш ярка і пераканаўча вялікае значэнне адзінаства і маналітысці радоў партыі праявілася ў дні цяжкіх выпрабаванняў у перыяд Айчынай вайны. Адзінаства радоў партыі з'явілася рашучай умовай перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчынай вайне. Адзінаства партыйных радоў было, ёсць і будзе асновай магутнасці і непераможнасці нашай партыі. Загартаваўшыся ў агні суровых выпрабаванняў вайны і ў барацьбе з цяжкасцямі пасляваеннага часу, партыя прышла да XIX з'езда яшчэ больш умацёўшай і адзінай, як ніколі згуртаванай вакол свайго Цэнтральнага Камітэта, вакол таварыша Сталіна.

Таварыш Сталін ніколі не адступаў ад той вялікай клятвы, якую ён даў ад імя партыі ў 1924 годзе над труной вялікага Леніна. Ён пакляўся трымаць высокую і захоўваць у чыстаце званне члена партыі, захоўваць як зяліцу вока адзінаства нашай партыі; захоўваць і ўмацоўваць дыктатуру пралетарыята; умацоўваць усімі сіламі саюз рабочых і сялян; умацоўваць брацкае супрацоўніцтва народаў нашай краіны; умацоўваць і распаўсюдзіць Саюз рэспублік; умацоўваць нашу Совецкую Армію і Совецкі Флот; распаўсюдзіць і ўмацоўваць саюз працоўных усяго свету. Комуністычная партыя з чэсцю выконвае гэтую клятву.

Нашы ворагі, і ўнутраныя і знешнія, хадзіць бачыць зараз разгубленасць і няўпэўненасць у Совецкай краіне, у нашай партыі. Але гэтага ніколі не будзе! Вялікая ўтрата, панесеная партыяй са смерцю таварыша Сталіна, але і пад цяжарам гэтай утраты не пахіснуе аднаўцаў адзінаства. Выхаваная таварышам Сталіным і загартаваная ў баях з ворагамі, наша партыя непахісная, як ніколі, згуртаваная і поўная рашымасці пераадолець усе цяжкасці на сваім шляху.

Мы памятаем і ніколі не забудзем указанні таварыша Сталіна, што «нам, у нашай абстаноўцы капіталістычнага акружэння, патрэбна нават не толькі адзінаства, не толькі скалочаная, але сапраўдная стальная партыя, здольная вытрымаць націск ворагаў пралетарыята, здольная павесці рабочых на рашучы бой». Няхай

імперыялістычны драпежнікі не разлічваюць на аслабленне нашых радоў. У гэты дні наша партыя, савецкі народ яшчэ дасцей згуртаваць свае рады.

Няма і не можа быць распачы ў нашым асяродкі. Непакісна наша ўпэўненасць у тым, што справа Леніна—Сталіна будзе даведзена партыяй, народам да пераможнага канца.

Кожны савецкі чалавек ведае, што таварыш Сталін, таксама як і Ленін, пачынаў нашай партыі і краіне вялікую спадчыну, якую трэба берачы як зяліцу вока і нястомна яе памнажаць. Кожны савецкі чалавек ведае, што ў нас ёсць вялікая, магутная Комуністычная партыя, згуртаваная і загартаваная таварышам Сталіным, партыя, якая не адступіць ад запавястаў Леніна і Сталіна і будзе ўпэўнена ведаць наш народ да камунізма. У нас ёсць Цэнтральны Камітэт, які састаіць з людзей, выхаваных таварышам Сталіным. У рукі гэтых людзей таварыш Сталін перадаў вялікі лідэрска-арганізатарскі Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі Совецкага Саюза павядае нашу партыю, наш народ да новых перамог у камуністычным будаўніцтве.

Магутны геній любімага правадыра асветляе нам шлях на многія і многія дзесяцігодкі ўперад. У сваёй працы «Знамянічныя праблемы сацыялізма ў СССР» І. В. Сталін даў партыі і савецкаму народу ясную праграму будаўніцтва камунізма. Увобраная марксізма-ленінізмам, наша партыя не сабеца з правільнага шляху. У свеце няма такой сілы, якая магла-б спыніць паступальны рух савецкага грамадства.

Сіла і непераможнасць партыі ў адзінастве і згуртаванасці, у адзінастве волі і дзеянняў, ва ўменні членаў партыі зяліць сваю волю з волі і жаданнямі партыі. Свяшчэнны абавязак кожнага камуніста — захоўваць як зяліцу вока адзінаства партыі, перанесці вялікі ідэал марксізма-ленінізма, забяспечыць далейшае згуртаванне нашых радоў вакол Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Совецкага Саюза, вакол Совецкага ўрада. Неабходна выхоўваць камуністаў, усіх савецкіх людзей у духу бязмежнай адданасці партыі, справе Леніна — Сталіна, у духу высокай палітычнай пільнасці, непрымірнасці і чвердасці ў барацьбе з ворагамі працоўных.

У СССР няма і не можа быць класовай базы для буржуазнай ідэалогіі. Але мы павінны заўсёды памятаць аб капіталістычным акружэнні, аб тым, што ў нашай краіне захаваліся перагукі буржуазнай ідэалогіі, прыватнаўласніцкай псіхалогіі і маралі, захаваліся носьбіты буржуазных поглядаў і буржуазнай маралі — жылыя людзі, скрытыя ворагі нашага народа. Імяна гэтыя скрытыя ворагі, падтрымліваемы імперыялістычным светам, будуць шкодзіць нам і надалей. Адзінаства і згуртаванасць нашых радоў, рэвалюцыйная пільнасць — наша незямная і непераможная зброя.

У адказ на зварот Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі, Савета Міністраў Саюза ССР, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР партыя, рабочы клас нашай краіны, калгаснае сялянства, савецкая інтэлігенцыя будуць на любым участку і ва ўсякай абстаноўцы прасяляць рэвалюцыйную пільнасць: яны будуць яшчэ больш настойліва працаваць над ажыццяўленнем дырэктыв XIX з'езда, над ажыццяўленнем прадначартаннаў таварыша Сталіна.

У дні вялікага смутку аб ушшоўшым ад нас правадыра і настаўніка наш народ яшчэ дасцей згуртаваць вакол сваёй роднай Комуністычнай партыі і ў знак вялікай адданасці справе, за якую без астатку адаў сваё жыццё таварыш Сталін, мабілізуе ўсе свае сілы, усю сваю творчую энергію на паспяховае вырашэнне задач гаспадарчага і культурнага будаўніцтва.

Разам з усім савецкім народам беларускі народ, Комуністычная партыя Беларусі будуць свята захоўваць у сваіх сэрцах запавясты і ўказанні таварыша Сталіна, не пакшаючы сіла і энергія на ажыццяўленне задач камуністычнага будаўніцтва, забяспечыць адзінаства і згуртаванасць сваіх радоў вакол Сталінскага Цэнтральнага Камітэта і Совецкага ўрада.

Пад вялікім сцягам Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, пад кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Совецкага Саюза беларускі народ у брацкай сам'і савецкіх народаў ушчунена ідзе ўперад, да перамогі камунізма!

(«Правада» ад 14 сакавіка).

Пятро ПРЫХОДЗЬКА

Сталіна сыны

На полі бітвы

За трымады мір,

За светлы лёс і шчасце ўсіх народаў

Адаў жыццё вялікі правадыр,

Наш мудры бацька, друг і палкаводзец.

Але машей згуртаваем страі

Вакол магутнай партыі любімай,

Што нас вядзе у новыя баі

За росквіт нашай слаўнае Радзімы.

І мы ўстаем адзінаю сам'ей,

Імя яго — над намі сцяг агністы.

Мільёны нас сгоняна сталі ў строй,

Наперадзе заўсёды — камуністы.

Наперадзе найлепшыя сыны,

Сыны Айчыны, Сталіна саадаты.

Усе мары зробіць яваю яны,

Радзіма стане яшчэ больш багатая.

Свяціць заўсёды сонцу над зямляй,

Квіцець палям

Багатым ураджаем —

Мы мудрай, роднай партыі сваёй

Само жыццё

І сэрцы даруем.

МУЖНАСЦЬ

Іван ШАМЯКІН.

Вольга Пятроўна паднялася раней, чым заўсёды, хоць і заўсёды яна ўставала яшчэ задоўга да світання і, пакуль працянулася дзень, выпальвала ў печы. У гэтую ноч яна амаль не спала. Трывожна было на душы.

Два дні яна жыла з надзеяй у сэрцы, верыла, як цвёрда верылі ўсе мы ў тым дні, што жывіць перамога саварубы і Сталін будзе жыць. Была ў гэтай веры Вольгі Пятроўны вялікая мадэрнісцкая сіла. Сталін выратаваў ад немінучай смерці яе сына, яе Міхася, ён выратаваў ад смерці мільёны дзюдаў саварубы, ён даў шчасце, радасць кожнай мацеры. Дык наўжо смерць возьме ўладу над жывым такога чалавеча? Няўжо людзі, мільёны людзей не здолелі выратаваць яго? Але побач з упэўненасцю расла ў сэрцы і трывога. Два дні ў хаце ні на хвіліну не выключалі радыё.

Вольга Пятроўна крыху падкоруціла регулятар, каб радые не пабудзіла дзяцей — ніхай паспаць! — і на дышчак хадзіла па хаце. Чамусьці ні за што не хачелася брацца, не хачелася запальваць у печы, гатаваць снадзеянне. Яна раз-по-раз ачыняла дзверы з кухні ў палату, каб паглядзець на ходзікі, што ціха цікалі на сцяне, пад партрэта таварыша Сталіна. Яна турбавалася: толькі неўзпарок не праспаў-бы электрамеханік, каб свечасвеча пачала прадаваць электростанцыя, інакш не загаворыць радые...

...Турбіна электростанцыі застукала раней звычайна. Над сталам ў кухні ўсхныла лампачка.

Нарэшце зашумела і ў раэрадуцтары.

Вольга Пятроўна падшлася бліжэй, ачуваючы, як моцна і трывожна б'ецца сэрца. Палілася знаёмыя гукі Дзяржаўнага гімна. Гэтая вялікая музыка заўсёды супакойвала, наўзнайла сэрца радасцю і ўрачыстасцю; яна як-бы вышчала свету новы шчаслівы і мірны дзень.

Вольга Пятроўна з палёгі ўздыхнула. Але... Што гэта?... Чаму такі голас у дыктара? Яшчэ ніколі ў жыцці яна ні чула, каб па радые гаварылі такім голасам, каб так звярталіся ад імя партыі, Урада...

«Да ўсіх членаў партыі, да ўсіх працоўных Савецкага Саюза.

Дарагія таварышы і сябры!

Вольга Пятроўна задыхнулася, пачушы гэтае слова, дзякуючы рыданні вырабілася з яе грудзей кароткім гукам, падобным на гомкі ўхвілі і стогн. Яна схпілася рукамі за стол, каб не ўпасці. Магчыма, гэты стогн і разбудзіў яе старэйшага сына Міхася. І першае, што пачуў ён, было глухае рыданне маці.

— Мама!... — паклікаў ён, але нічога не спытаў, усе раптам асэрцаваў. Пахаліўся, пачаў апранацца, стрымліваючы гэтыя-ж цяжкія, абняваючыя сэрца, рыданні.

Маці заплакала гучней.

Праз хвіліну ўся сям'я стаяла ў поўнагадзёнай пакоі. Прачнула нават чатырохгадовая Святлана, дачка Міхася, і боленская, у адной сарочцы, моўчкі стала ў дэраж бакоўкі. Яе не бачылі. Ніхто не ўключыў святла, ніхто не дакранаўся да раэрадуцтара, бо ўсім здавалася, што радые і павіна гаварыць так ціха, што гучней гаварыць у такую хвіліну нехта, не магчыма.

Міхась закрыў твар далонямі і прыкінуўся ілбом да сцяны. Наташа раптам адчула, што ёй зрабілася няспрыяна халодна, і яна прытулілася да цёплай грудзі, зашталася ў хустку, але ўсё-такі цела яе ліхаманкава дрыжала, білася.

Косца стаяў перухама пасярод пакоя, да бою кустоўчы вусны. Ён не мог ні варушыцца, ні плакаць.

Палілася жалобная мелодыя, адгукаючыся ў сэрцах яшчэ большым болям. Наташа ўключыла святло, убачыла дачку, схпілася на яе рукі. Святлана заплакала, прыціснулася да маці.

— Мне страшна, мамачка.

Магчыма, што ад гэтых слоў дзіцяці схаміянулася ўсе. Вольга Пятроўна павярнула і, знясілена апусціўшыся на тубурет каля стала, не прамоўляла, а невядыхна глуміх шэптат:

— Якое гора, дзеці! Якое вялікае гора! Гэтак яна і засталася сядзець каля стала, гаротна падпёршы далонямі шчакі, як сцілішы ў жалобе галаву. Яна чула, як супакойвала дачку інвестка, як пра нешта загаварылі сыны, як Косца прынеў дрывы, падлілаў у печы, а Міхась бразнуў вядром. Але да яе свядомасці слаба даходзілі ўсе гэтыя знаёмыя, звячкія гукі радзіны. Многа гора яна бачыла на сваім жыцці, янама пахавала блізкіх і родных людзей, але ніколі яшчэ ёй не было так цяжка, ніколі яшчэ так балюча не сцікала сэрца. А разум не мог ніяк пагадзіцца з думкай, што Сталіна ўжо няма. І калі перастала біцца яго сэрца, то як-жа прадаўжацца жыццё?...

Гэтыя хвіліны яна жыла ўспамінамі. Успаміналі сваё маленства і першае гора ў сям'і — смерць бацькі. Батрак пана Зі-мунскага Пятро Цябут, надарваўшыся на панскай рабоце, памёр неспрыяна, у час жыцця. Яе, адзінаццатгадовую батрачку, паклікалі з поля. Бацька ляжаў ужо на лаве, памыты, апрануты ў новую арабную кашулю, якую задоўга пашылі на смерць. Галасілі маці і старэйшая сястра, а ў яе, у Волькі, не было слёз, у яе балела ад стомы ўсё цела, калацілася сэрца, і жоўтыя кругі палылі перад вачыма. Яна помніць, як нейкая старая балюча штурхала яе ў плачы і загадала:

— Галасі! Галасі, бессардэчная ты! Галасі, няшчасная, так треба...

Пасля смерці бацькі жыць стала яшчэ цяжэй. Пачалася вайна, якая прынесла ў вёску дзесяткі смерцей. У нечалавечай, катаржнай працы ад цямна да цямна праходзіла яе маладосць. Яна ні аднаго дня не пагуляла, не з'ела лішняга кавалка хлеба, не знесла ні адной краўчай сукенкі, толькі — даматкання, з грубага шафар-бананага палатна.

Але ўрэшце прышло шчасце і для яе, прышло таму, што была савецкая ўлада, надыходзіла новае жыццё і з'яўляліся новыя людзі. Вярнуўся з Чырвонай Арміі аднавіскавец Андрэй Баравічкі, малады хлопчак, круглы сідрата «без кала і двара». Прыглядулася яна яму, пакахалі яны адзін аднаго. Чаго не рабілі, каб разлучыць іх, каб выдць яе замуж за багатага — за кулацкага сына, — але нічога не здолелі зрабіць. Ні пагрозы, ні паклічкі, ні насмешкі — нішто не перашко-дзіла іх шчасцю. На вяселлі кулакі здзекаваліся:

— Жабракі жэняцца.

Але нядоўга багачы смяліся. Андрэй ужо на другі дзень пачаў гаспадарыць сам.

У той год, калі памёр Ленін, у іх нарадзілася першае дзіця — сын Міхась. Неўзабаве яны ўступілі ў комуны, што арга-нізавалася ў былым маінтку, а пасля былі першымі калгаснікамі ў вёсцы. Пер-шай вайны ёй здавалася, што няма ні сцёпе больш шчаслівай сям'і, чым іх за-можная, вясёлая і дружная сям'я, хоць яна бачыла, што і ў іншых калгасных сям'ях не менш яго, шчасця. І за ўсё гэта — за сваё і за людское шчасце — яна насіла ў мадэрнісцкім сэрцы бізмеж-нае вялікую і шчырую падакту Сталіну.

Страшнай была вайна, што пачалася ў 1941 г. Гэтага было бацьчы, ад грутанамі наляцелі на іх шчасце гітлераўскія ра-баўнікі, разбурылі калгас, распянулі дабро. Калгасны брыгадзёр Андрэй Баравічкі ў першы дзень вайны пайшоў у ляс — у партызаны. Праз поўгода ён за-браў у атрад свайго семнаццацігадовага сына Міхася.

Вольга Пятроўна ніжэй схпіла галаву. Лілася жалобная музыка, болям сці-калася сэрца. Думкі пераскочылі да сама-га вялікага гора, якое было дагэтуль у яе жыцці.

...Позняя вясень 1942 года. З парты-занскага атрада прышоў чалавек і сказаў, што Андрэй цяжка паранены і хоча па-бачыць яе. Атрад быў далёка, кіламет-раў за сорок ад вёскі. Яна вышла атра-жу, сярод ночы, пакінуўшы дзяцей на старэйшую дачку. Яна не ішла, яна бе-дла босая па сцёздзёнай лістападальскай гра-зі, бегла так, што партызан дзесьці на-спяваў за ёй. Раніцою яны прышлі ў атрад. Андрэй быў яшчэ жывы. Ён пазнаў яе, у-радаваўся, паспрабаваў падняць руку, але змог сказаць толькі некалькі слоў, бы су-взлі:

— Оля... дзяцей... Сталін...

Яна зразумела: «Оля, беражы дзяцей. Не гаруй, Сталін не пакіне вас у бядзе...»

К вечару Андрэй памёр. Яго пахавалі ў лесе, каля партызанскага лагера. Міхась не было ў гэтыя дні ў атрадзе: ён быў ні заданні нічога не ведаў пра смерць баць-кі. Маці засталася чакаць яго ў лагерах. Яна чакалася, але ён не прышоў, яго пры-неслі на шыялі такімсама параненага: фашысцкая куля трапіла ў спіну і засталася ў левым лёгкім, недаўлека ад сэрца. Якое гэта было гора для маці! У яе не было ўсё слёз, не было думак. Яна ве-дала, што сына яе можа выратаваць толь-кі тэрміновыя эвакуацыя ў савецкі тыл, у Маскву, дзе могуць зрабіць складаную аперацыю, ведала, што камандзір і камісар партызанскай брыгады запрасілі самалёт. І раптам выпадкова, седзячы каля неспы-томага сына, яна пачула размову мала-дзых партызан.

— Не прыляціць, — гаварыў адзін з іх. — У такое надвор'е... За двама раненымі... Ды зараз іх тысячы раненых, на ўсіх і самалётаў не хопіць...

Маці паднялася і пайшла ў штабную замянюку, дзе за доўгім сталам сядзелі камандзіры, а ў кутку каля бліскучых скрынаў — радэст. Яна звярнулася проста да радэста і цвёрдым голасам сказала:

— Перадавай... Дарагі таварыш Сталін!

Радэст з запытаннем глянуў на каман-дзіра.

— Перадавай, — адказаў той.

Маці дзівавалася: — Дарагі таварыш Сталін!.. Тры дні назад загінуў ад фашысцкай кулі мой муж-партызан. Сёння дзяцка паранены сьмя. Ратуйдце яго, таварыш Сталін. Про-сідце вас маці!..

Праз гадзіну прышоў адказ: самалёт вылятае, сустракайце. А яшчэ праз якіх-ты чатыры гадзіны, уначы, спецыяльны самалёт прыляціў на партызанскі аэра-дроме.

Сталін, людзі, якіх ён выхавалі, выра-тавалі жыццё яе сына.

Сталінская армія выратавала жыццё ўсяму беларускаму народу, вываляла ад фашысцкай навалы. Вярнуўся з арміі Мі-

хась, дужы, здаровы. Нават спецыяльнасць добрую набыў — ша-фёра. Тая скончыла

інстытут і працу настаўніцай, Вера выш-ла замуж за партыйнага работніка, кан-чае дзевяты клас Косца.

Музыка. Якім нястрымным болям ад-гукаецца яна ў сэрцы! Жалобная мелодыя сціхае. Але не лёгчай слязаць і словы, што з хваляваннем у голасе вымаўляе дыктар: — словы жалобы і смутку.

Наташа гаворыць: — Мама! Супакойцеся, мама. У вас-жа сэрца хворае.

Косца суровым позіркам спыняе брата-вую: не чапай!

Сэрца! Што яе сэрца? Яна аддала-б яго, каб толькі жыў ён, правадзір, родны бацька, самы любімы чалавек на зямлі.

Маленькая Святлана, апранутая ў ўм-ытае, садзіцца ёй на калені, абдымае за шыю, шпача ў вуха:

— Бабуля, бабуля, не плач. Мы зноў-даем з табой жыццёвае вяду. А тады мы паедзем у Маскву, пірэнем жывой вядой, і Сталін будзе жыць... Бабуля... Будзе жыць!..

Дзівачынка сказала гэта з такой упэ-ўненасцю, з такой верай у цудадзейнасць жывой вяды, пра якую ёй апавядалі ў казках, што Вольга Пятроўна, схаміянуў-шыся, ласкава прыцінула малую да сябе.

— Будзе, мая ўнучка. Сталін будзе жыць у нашых сэрцах. У мамі і ў тваім. Заўсёды і вечно... Запомні гэты дзень, штуршанька маё.

У гэтую раніцу сядзелі не ўсе разам, як звычайна. Дзеці спыталіся: Міхась — на калгасны двор, Наташа і Косца — у шко-лу. Вольга Пятроўна разумеала дзяцей. Ёй хацелася ў такі дзень ка хутчэй быць у калгасе, з людзьмі. Яна не асудзіла іх, што яны пакінулі яе адну з Святланай. Прыбраўшы крыху ў хаце, наварміўшы ўнучку, яна апранула яе і таксама вышла на вуліцу.

Быў мароз. Неба заціпала прарызатай і белая, як марля, імга. Перушылася лёгкі, бліскучы сярняк, садзіўся на рукі, на вопратку маленькімі крышталькамі, зорачкамі. Над сіняй сцяной лесу падымалася халоднае, туманнае сонца.

Вольга Пятроўна доўга стаяла каля сваёй хацы, хоць унучка і цягнула яе за руку. Доўга прыслухоўвалася і ўглядалася. Нейкі час ёй здавалася, што такое вя-лікае гора парушыла жыццё, яго што-дзённым парадкам. Але паранешаму за пры-рочнымі кустамі стукала турбіна гідр-электростанцыі, шумела вада. А крыху да-лей роўна трукатаў мылі. У другім кан-цы вёскі, каля школы, чуліся дзіцячыя галасы і сігналы аўтамашыны. «Міхась некуды паехаў», — падушала яна. На до-розе ад калгаснага двара да рэчкі імяі каровы — на вадой. А на ўзгорку, за дваром, узвышалася самая высокая ў вёс-цы, хоць яшчэ не скончаная будыніна — цагляная воданаронная вежа. Хутка вада сама пажыгнец у каровнікі, у каляшні, а праз год-паўтара, як вырашылі на агуль-ным сходзе — і ў кожную хату.

«А ці даўно тут было палілішча? — эню ўспоміла Вольга Пятроўна мінулае і аглянулася на сваю нову, на шпеч вон-наў, хату. — І тут было палілішча, на-ват шышанкі пагаралі...»

Вырас новы сад, выраслі дзеці, выраста шчасце... І побач са смуткам яна адчула ў сваім сэрцы мужнасць і сілу, вялікую сілу ўсё перажыць, усё перамагчы, пера-дужаць. Прыкладна гэтак-ж пачуецца з'я-вілася ў яе ў першыя дні вайны, калі прышлі фашысты, і ў другі раз — пасля смерці мужа.

Ёй успомніліся апошнія словы са Зна-роту, які яна са слязьмі і хваляваннем праслухала іх мактад разой. Яна не магла пе-ракаваць іх дакладна, але вельмі добра помніла сэнс. Гэта былі словы ўпэўненас-ці, што народ наш яшчэ мацней агуртуец-ца вакол Цэнтральнага Камітэта і Савецка-га Урада і будзе працаваць яшчэ лепш, каб хутчэй набудаваць комунізм. «І мы пабудуем, усё пабудуем, як ты навучыў нас, наш дарагі настаўнік», — Вольга Пятроўна выцрела хусткай вочы і, ведучы за руку ўнучку, пайшла на вуліцу, па аўтамобільнай каліе, вытантанай у снезе.

З калгаснага свірна, што стаяў за са-дам, даянцёў да яе шум трыера. Яна павярнула туды, зайшла ў дэмане памыш-канне, дзе прыяма пахла збяжыной. Жан-чыны і дзівачы са смутнымі заплаканымі вачыма сартыравалі шпаніну. Буйнае насенне сшылася з латка трыера ў мя-шок. Вольга Пятроўна падставіла далонь, адчула халаднаты дотык зерня, падума-ла: «Гэта будзе першы ўраджай, які вы-расце без таварыша Сталіна...»

Ёй не спадабалася, яе прадуць жач-чыны: неак вяла, неарганізавана, пера-шкіджачы адна адной.

Вольга Пятроўна паглядзела і раптам сцінула кашушак, ласкава сказала да жан-чыны: — Мідзя мае! Хіба так треба пра-ца-ваць сёння?.. Над сталінскі ўраджай рых-

туем насенне... Дык давайце-ж... — яна не скончыла думкі, павярнула да дзівачы-ны, якая жыла недалёка ад свірна, і па-прашала:

— Маруся, завядзі, калі ласка, Свят-ланку маю да сябе ў хату, ніхай пагулае там з Віцькам.

Яна кіравала другімі і сама рабіла больш за ўсіх, ні на хвіліну не спыняю-чыся, не адпачываючы. Толькі часам га-рачача сляза, як і ў другіх жанчыні, па-дала з яе-шчакі ў шпаніну.

Яна ўспоміла ўнучку, яе словы, што ішла ад шчырага дзіцячага сэрца.

«Няхай слёзы нашага гора будуць гэтай жывой вядой для ўсіх нас і для нашых спраў, якіх мы будзем рабіць... Для на-шага ўраджаю...»

Яна не заўважыла ў працы, як ляцеў час.

У другой палавіне дня калгаснікі са-браліся на жалобны мітынг. Новы клуб не змяшчаў усіх людзей, бо, відаць, не было ні аднаго чалавеча, які не прышоў сюды. Прышлі самыя старэйшыя людзі калгаса і моладзь, вучні са школы і ма-ці з груднымі дзецьмі на руках. Людзі не садзіліся, стаялі, шчыльна прыцінуўшы-ся адзін да аднаго. І ніколі яшчэ, ні пера-адным сходам, не было так ціха. Ніколі ў жыцці, у самым цяжкім хвіліны яго, у мужчын не было такіх суровых, ласкучы-х твараў, а ў жанчын — такіх запла-каных вачэй.

Чуліся ўсхвілішныя, цяжкія ўздыхі.

Мітынг адкрыў сакратар партыйнай ар-ганізацыі Кандрат Фёдаравіч, стары на-стаўнік, дырэктар школы. Ён ціха сказаў:

— Дарагі таварышы і сябры! — і спыніўся, павярнуўся да партрэта Сталіна, звычайнага чорнай матэрыяй. Сотні вачэй углядзілі ў дарагія, родныя рысы; рыданні хваляй пракаціліся па зале.

Кандрат Фёдаравіч выцер далонямі слё-зы і пачаў гаварыць далей. Жалобныя і мужныя словы яго даходзілі да сэрца ко-жнага чалавеча. Сакратар гаварыў аб вя-лікім сіле Савецкай дзяржавы, аб агуртава-насці народа вакол магутнай партыі Леніна — Сталіна, вакол Сталінскага Цэн-тральнага Камітэта і Савецкага Урада. Про-стыя словы гэтыя набывалі ў той дзень найвялікшы сэнс і сілу.

Вольга Пятроўна, слухаючы іх, адчува-ла ў сэрцы сваім яшчэ большую мужнасць і ўпэўненасць. Яна перша, пасля Кандра-та Фёдаравіча, узала слова. Рэдка высту-пала яна, бо заўсёды лічыла, што не ўмее гаварыць, але цяпер не было меца гэтай думцы, не было меца збантэжанаці перад позіркамі содзень вачэй. Людзі чакалі яе слова.

— Дарагія мае... Людзі добрыя... Браты мае і сёстры, — праніжліва звярнула-ся яна да аднавяскоўцаў. — Вялікае пам... Намёр самы дарагі чалавек, бацька наш родны... Настаўнік наш... Гора пачэ нам сэрцы, слёзы засціпаюць вочы... Бабуля, ой бабуля, таварышы мае родныя... Гэта-ж і словы чалавечымі ўсёго не скажаці!.. Але нахай не радуецца на-шым ворагі! — раптуно ўзняла яна го-лас. — Няхай не думаець, што мы аслаб-нем без таварыша Сталіна, што рукі апус-цім... Не! Не будзе гэтага! Моцна нас па-ставіў на ногі таварыш Сталін. Дужыя мы сёння, як ніколі... Сіла ў нас невяме-рая і багачце неацэнянае. Вунь, паглядзі-це! — яна паказала рукой на вонькі, і ўсе павярнулі туды галавы. — Няхай усё глядзяць, што мы пабудавалі, якія мы сталі... І глядзяць З усіх краёў зямлі гля-дзяць... З Кітая, з Польшчы, з Румыніі — адусюль... Усе людзі... А тыя, што сваіх буржуаў прагналі, вучацца ў нас, паві-наш будуюць жыццё сваё, як навучыў таварыш Сталін... Дык хіба падмаеся ма-я, каб зламала нас цяжкое гора? Не, не па-дамося! Выстаім і яшчэ мацнейшымі ста-нем! Намёр настаўнік, але засталася яго верныя вучні. Ён сам вырасціў, вы-пестываў, вывучыў іх... Застаніся ста-лінскія комуністы, партыйцы нашы... А іх — армія... Яны павядуць нас уперад, як вучыў іх родны бацька, і мы ўсе пойд-зем за нашай партыяй, за кіраўнікамі яе... Успомніце, што сказала нам партыя ў гэты цяжкі дзень. Яна заклікала нас быць мужнымі, сядной стаяць вакол партыі і працаваць яшчэ лепш, чым працавалі... Мы не забудзем гэтых слоў і паллянемся, дарагі таварышы, нашай роднай партыі, што ўсё зробім так, як яна нам скажа... І працаваць будзем лепш, і жыць будзем лепш. Шчасце сваё паважым, сілу нашай дзяржавы ўтроім... І комунізм пабудуем!..

Вольга Пятроўна хвіліну настала моўч-ка, як-бы думачы, што скажаць яшчэ. По-тым павярнулася да партрэта і тройчы нізка пакланілася.

...З мітынга разыходзіліся на змяркан-ні. Ішла моўчкі. Над лугамі пунцовым сця-гам гарала неба, далей зарычкі лес быў жалобнай чорнай істужкай на гэтай бліскучай чырвані. Браўся мароз. Скрыпеў снег, заліты святлом вулічных ліхтароў. На гідростанцыі шумела вада.

Косца і Наташа ішлі ўперадзе. Міхась ішоў побач з маці. Недалёка ад свайго дома ён прышмыкнуў, ціха сказаў:

— Мама, я цвёрда вырашыў... І сё-ня-ж падаю Кандрату Фёдаравічу заяву...

Вольга Пятроўна спынілася пасярод ву-ліцы і радэсна праштала:

— Ідзі, мой сын... Ты маеш права... Ты павінен быць уперадзе!

Сталін бюсмертны

Яркае святло, запаленае геніем Леніна і Сталіна, выпраменьвае наша магутная Со-вецкая краіна. Агіт яго відаць даўна. Яны асвятляюць усю зямлю, прабіваюць цемру старога свету рабства і прыгнёту, сагра-ваюць сваім цяплом лачугу негра і ін-дыяца, спейдзі тэрацінам байцам Караі і В'етнама, — усяляюць надзею на перамо-гу. Гэта агні комунізма!

Наш Сталін — бюсмертны, як бюс-мертна вялікая партыя комуністаў Со-вецкага Саюза, створаная і вышпеставаная ім разам з Леніным. Партыя Леніна — Сталіна ўпэўнена вядзе савецкі народ да перамогі комунізма. Усе савецкія лю-дзі яшчэ цяпер агуртуваюцца вакол нашай партыі, яе Ленінска-Сталінскага Цэнтральнага Камітэта і Савецкага Урада, яшчэ вышэй узнікаюць рэвалюцыйную шпільнасць.

Англа-амерыканскія імперыялісты — звар'ядзеўшыя атамшчыкі і іх паслугачы — хочучы распаліць паказ новай су-светнай вайны, хочучы патаціць агні кому-нізма і ўпергнуць чалавецтва ў рабства і

галечу, разбурыць усё матэрыяльнае і духоўнае багацці, створаннае народам на працягу стагоддзяў.

«Мама, пойдзем у такое месца, дзе няма неба, пойдзем хутчэй», — так сказаў сваёй маці адна карэйская дзіўчына. Для яе неба — гэта не прыгажосць зорак, не сінява небасхілу і не святло сонца. Для яе неба — гэта страшная пустата, адкуль падае смерць. Яна бачыла небасхілу сіняю.

Вялікі Сталін сказаў, што неба паві-на быць вечна спакойным над светам. Дзеці павіны ўсміхацца небасхілу сіняю сонцу і зоркам. Так павіна быць і та-будзе.

Расце і мацее лагер міру, демократыі і прагрэсу, створаннае Вялікім Сталіным.

Сталін — гэта мір, разум, чэсць і на-дзея чалавецтва. Ён бюсмертны, як бюс-мертна само чалавецтва, самым геніяль-ным сынам якога быў і ёсць ён, вучань і саратнік Вялікага Леніна.

Л. РАХЛЕНКА,
народны артыст БССР

Стваральнік чалавечага шчасця

Гэтую найвялікшую для нас утрату ні з чым не параўнаеш! Намёр Іосіф Вісарыявіч Сталін... Перастала біцца сэрца Чалавеча, цёмны і ласкі якога ставала ўсяму жыццю! Яго палымныя словы ў дні Вялікай Айчыннай вайны ўзнялі ўвесь савецкі народ на благігас-ную барацьбу з неанівіскай гітлераўскай армія, якая хацела вынішчыць усё новае і прыгожае, што нарадзілася і завітнела на зямлі пасля Вялікага Кастрычніка. Святла, якое ішло з Крэмя, азалала нам шлях, сагравала нашу душу, узмацніла веру ў перамогу. І ўсё, што гаварыў, усё, чаму вучыў нас вялікі правадзір, спраў-дзілася!

Усе лепшае, што мы здалі ў нашай краіне пад кіраўніцтвам Комуністыч-най партыі, звязана з імем Іосіфа Вісары-явіча. Магутныя гідрэлектростанцыі, аўтамобільныя і трактарныя заводы, за-можныя калгасы, метро і гіганцкія каналы, высотныя палаты Масквы і тысячы-кіляметры лясныя паласы, перадавыя савецкая літаратура і навука, шчас